

a/a.

SZIGORUAN BIZALMAS!

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia 1952. november 6.-án d.e. 11 órakor tartott 7.sz. elnökségi üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Ligeti Lajos alelnök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár,
Alexits György, Hevesi Gyula, Lukács György, Molnár Erik, Novobátzky Károly, Straub F. Brunó elnökségi tagok,
Fogarasi Béla, Riesz Frigyes, Soó Rezső, Issekutz Béla, Mihailich Győző, Schulek Elemér osztályelnökök,
Manninger Rezső akadémikus.

Kimentette magát: Gombás Pál alelnök,

Külföldön tartózkodik: Németh Gyula osztályelnök.

Meghívottak: valamennyi napirendi ponthoz Biacsi Imre gazdasági főcsoportvezető, Juhász István osztályvezető, Szabolcsi Lászlóné az Elnökség tudományos munkatársa,
II. napirendi ponthoz: Somos András osztálytitkár, Bálint Andor szaktitkár,
II. és III. " " Patkós Lajos a személyzeti osztály vezetője,
VI. " " Zólyomi Bálint osztálytitkár.

N A P I R E N D :

- I. Főtitkár beszámolója az 1952 évi szeptember és október havi munkáról.
- II. Az Agrártudományi Osztály munkájának megvitatása.
Előadó: Somos András osztálytitkár.
- III. Javaslat az 1953 évi tudományos ösztöndíjak kiosztásának alapelveire.
- IV. Javaslat az 1953 évi Nagygyűlés tematikájára.
- V. Javaslat a Tudományos Kiadó felállítására.
- VI. Javaslat a Központi Botanikus Kert létrehozására.
Előadó: Soó Rezső osztályelnök.
- VII. Javaslat az 1953 évi könyvkiadási terv módosítására.
Előadó: Alexits György a KFB titkára.

- VIII. Javaslat a tudományos fokozatok nevének rövidítésére.
- IX. Javaslat az akadémiai gépkocsik használatának korlátozására.
- X. Egyebek.

o-o-o-o-o

Rusznayk István elnök üdvözli az Elnökség megjelent tagjait és az ülést megnyitja.

Napirend előtt megemlékezik az Akadémia Elnökségének halottjáról Marek Józsefről, az Agrártudományok Osztályának elnökéről, az állatorvosi belgyógyászat világhírű tudósáról.

Rusznayk István elnök megemlékező szavai után az Elnökség tagjai egy perc néma felállással adóztak Marek József akadémikus emlékének.

o-o-o-o-o

I.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár beszámol az 1952. szeptember és október havi munkáról:

- a./ Bejelenti, hogy az október havi elnökségi ülés elmaradt, mert az I. Osztály munkájának megvitatása került volna napirendre, ez azonban Németh Gyula osztályelnök külföldi tanulmányutja miatt nem volt lehetséges.
- b./ Az utóbbi két hónapban a Hivatal legtöbbit az 1953 évi tematikai terv előkészítésével és összeállításával foglalkozott. Körülbelül két hétig folytak az 1953 évi költségvetési, beruházási tárgyalások, a létszámigény vitatása még folyik.
- c./ Október 26.-án megjelent az aspiránsképzés továbbfejlesztéséről szóló rendelet, amely módosítja a levelező aspiranturára vonatkozó szabályokat is.
A rendelet értelmében a levelező aspiránsképzés időtartama négy év, amelyet indokolt esetben le lehet szállítani három, illetőleg fel lehet emelni öt évre. A rendelet külön szabadság engedélyezését is lehetővé teszi azok részére, akik aspiránsképzésben való résztvétel nélkül tesznek kandidátusi vizsgát.
- d./ A kutató intézetek dolgozói számára szervezett ideológiai tanfolyam első előadását október 13.-án Fogarasi Béla akadémikus tartotta "Dialektikus materializmus tudományos világnézet, a marxista-leninista párt világnézete" címmel. A következő előadás november 17.-én lesz. /Összesen hat előadás van tervbe véve./

o/o

e./ A röpszavazás útján elfogadott és létrehozott Akadémiai Könyvtári Tanács, amelynek feladata a Könyvtár elvi munkájának irányítása, megkezdte működését.

A Könyvtári Tanács elnöke: Mátrai László lev.tag,

Tagjai: Alexits György r.tag,
Erdey László lev.tag,
Straub F. Brunó r.tag,
Tolnai Gábor lev.tag,
Haraszti Gyula, a Közgazdaságtudományi
Egyetem Könyvtárának vezetője,
Dienes László a Fővárosi Szabó
Ervin Könyvtár vezetője,
Varjas Béla az Országos Széchenyi
Könyvtár vezetője,

A Könyvtári Tanács tagja hivatalból a Könyvtár vezetője,
titkára: Galambos Mihályné, a KFB előadója.

f./ Főtitkár tájékoztatja az Elnökséget a szeptember és október hónapokban megtartott kongresszusokról.

A Bányászati Kongresszuson	2	külföldi	vendég,
Élettani "	10	"	"
Földtani "	4	"	"
Kohászati "	3	"	"
Építési "	5	"	"
Szerszámgépgyártási "	7	"	"

vett részt. A kongresszusok tudományos nivója a multhoz képest emelkedett és hozzájárultak a kérdéses tudományág továbbfejlesztéséhez.

g./ Az Akadémia képviselői a következő külföldi tudományos kongresszusokon vettek részt:

Gdanski Gyermekgyógyászati Kongresszuson /1952. IX. 4-6./ Petényi Géza lev.tag,
Kemény Pál,

Lipcsei Nemzetközi Vásáron /1952. IX. 1-17./ Hevesi Gyula lev.tag,
Vác István szaktitkár,

Stockholmi Műszer és Mérési Kongresszuson /1952. IX. 20-30./ Ács Ernő

Párisi Fűtéstechnikai Kongresszuson /1952. IX. 25-X. 5./ Forgó László

Freibergi Bányászati Kongresszuson /1952. X. 15-16./ Geleji Sándor lev.tag.

h./ A fenti kongresszusokon való résztvételeken kívül az elmúlt két hónapban összesen tizenöten mentek külföldi tanulmányutra:

Szovjetunióba	2	Romániába	2
Lengyelországba	4	Csehszlovákiába	1
Bulgáriába	3	Német Demokrati- kus Köztársaságba	3

Az utóbbi időben a kapcsolat a baráti államokkal tudományos vonalon is fellendült.

33 új aspiráns ment ki Szovjetunióba, 5 Kinába.

Két hétig nálunk tartózkodott Otto Schwarz német botanikus, aki botanikus szakembereinkkel tanácskozott. November közepén egy német állatorvos aspiráns fog érkezni, aki egy évig fogja itt tanulmányait folytatni.

- i./ Az Akadémiai Enciklopédiai Bizottság megkezdte működését. Első feladata a magyar enciklopédia kiadása céljából az előkészítési munkálatok tervének elkészítése.
- j./ Főtitkár tájékoztatja az Elnökséget arról, hogy az akadémikusok számára már korábban rendezett orosz nyelvtanfolyamok megindultak. Jelenleg négy csoport tanul.
- k./ Megkezdődött az építkezés az Akadémia Székházában.
- l./ Főtitkár felhívja az akadémikusok figyelmét az Akadémia Székházának II. emeletén megnyitott szép Műszer Kiállításra.

Határozat:

Főtitkár beszámolóját az Elnökség elfogadja.

--- --

Rusznay István elnök kéri az Elnökség tagjait, hogy a "kongresszus" kifejezést csak egészen nagyjelentőségű rendezvényekre tartsák fenn és általában a nagygyűlés, vándorgyűlés, konferencia, ankét, stb. kifejezéseket használják. A jövőben az osztályelnökök fordítsanak gondot arra, hogy az osztályok a Kongresszus kifejezést ilyen értelemben használják.

Hevesi Gyula elnökségi tag a "nemzetközi" megjelölésre is felhívja a figyelmet. Csak akkor mondható egy kongresszusra, hogy nemzetközi, ha azt egy nemzetközi szervezet rendezi és évenként a szervezet más-más tagállamában tartják meg a kongresszust.

Határozat:

Osztályelnökök hassanak oda, hogy az osztályok tudományos tanácskozásait megfelelően nevezzék el.

Felelős: Osztályelnökök.

--- --

II.

Somos András az Agrártudományok Osztályának titkára a beküldött jelentést helyesbíti illetőleg kiegészíti:

a./ A hatodik oldal ötödik bekezdése helyesen úgy szól, hogy az Osztálynak egy intézete van: az Agrobiológiai Intézet, amely jelenleg egyetlen osztályból, a genetikai osztályból áll.

./.

b./ A "Javaslatok" 4.pontja megváltoztatását javasolja: Erdei Ferenc az eredeti javaslat szerint legyen a VIII.Osztály tagja, Rázsó Imre viszont maradjon meg a VI.Osztályban és alakuljon a VI. és VIII.Osztály tagjaiból egy komplex bizottság, amelynek elnöke Rázsó Imre levelező tag legyen.

Lukács György elnökségi tag kifejti, hogy az Osztály az élettel, a gyakorlattal nincs elég összeköttetésben, ez kiderül magából a jelentésből is. Nem foglalkozik eléggé a tudományág döntő fontosságú kérdéseivel.

Az elméleti kérdések közül például a viljamszi talajtan kérdése teljesen hiányzik a jelentésből. A nagy elméleti kérdések gyakorlatilag a legnagyobb jelentőségűek. Az osztálynak a munkáját a nagy elvi jelentőségű kérdések köré kellene koncentrálni. Ez a Magyar Tudományos Akadémia főfeladata.

A jelentésben az áll, hogy néhány bizottság kivételével az Osztály kevés segítséget nyújt az Állandó Bizottságoknak. Ismételten hangsúlyozza, hogy az Akadémia munkájában döntő kérdés az állandó bizottságok munkája, döntő tudományos, gyakorlati és kádernevelési szempontból is. Nem fogadható el a jelentésnek az a része, mely szerint az osztály akadémikus összetétele és az osztályvezetőség egyoldalú, nem képes megfelelően a munkát irányítani, mert nem öleli fel az összes probléma komplexumokat. Éppen az állandó bizottságoknak kell a problémákat megoldani és meg kell találni azokat a megfelelő szakembereket, akik a bizottságokban ezt a munkát el tudják végezni. Az Osztályvezetőség Következő főfeladata legyen az állandó bizottságok megfelelő megszervezése és munkájának ellenőrzése.

Helyesli, hogy Rázsó Imre lev.tag körül egy komplex bizottság alakuljon. A komplex bizottságok kialakítása javítja az osztály munkáját.

Helyesli a szaktitkárság kiegészítését, de alapvető kérdésnek tartja, hogy az osztályban egy személynek, és pedig lehetőleg az osztálytitkárnak főmunkája az osztály vezetése legyen.

Alexits György elnökségi tag helyesli Lukács György elnökségi tag javaslatait.

Külön felhívja a figyelmet a jelentésben lévő javaslatok 4.pontjára, amely szerint az osztály akadémikusainak létszámát a jelentésben vázolt feladatok megoldása céljából bővíteni kell, alkalmas kutatóknak akadémikussá való megválasztásával. Egy ilyen javaslatnak az Elnökség által való elfogadása esetleg félreértésre adhatna okot. Ilyen határozatból a legközelebbi akadémikus választásoknál azt is értelmezni lehetne, hogy az Agrártudományi Osztálynak az akadémikus választásoknál prioritást kell adni.

Javasolja, hogy az Osztály már most gondosan nézze meg és tudományos munkájuknak igen gondos kritikai feltárásával vizsgálja meg azt a néhány tudományos kádert, akiket az Osztály saját belátása szerint egyáltalában akadémiai levelező tagságra alkalmasnak tart. Ki kell zárni azt az esetet, hogy tudománypolitikai okokból kerüljön olyan valaki megválasztásra, akinek a munkája a későbbiekben az Osztály számára nem megfelelő és az Osztály munkáját nem viszi előre.

Fogarasi Béla osztályelnök kifogásolja, hogy az osztály említést sem tesz a tudományág publikációjáról, pedig a publikációknak a beszámoló szempontjából elvi jelentősége van. A beszámolóknak, amelyeket az Elnökség megtárgyal, ezzel a kérdéssel is foglalkozniok kell.

Az Agrártudományok Osztálya fordítson a jövőben nagyobb gondot a publikációira, azok feldolgozás módjára, nemcsak a szovjet tudomány ténybeli és tartalmi eredményeit sajátítsa el, hanem előadás módját is. Micsurin, Liszenko, Gluszczenko munkája az általános elvi kérdéseket is kiemeli amellet, hogy természetesen kutatási anyagot tartalmaz és élvezhető irodalmi formában írják meg. Az Akadémiának is ezt kell megkövetelnie minden tudományos publikációval szemben.

Soó Rezső osztályelnök felveti az agrometeorológiai problémákat. Javasolja, hogy az Agrártudományok Osztálya létesítsen ezen problémák megoldására egy komplex bizottságot.

Bejelenti, hogy eddig mint elnökségi tag nem kapta meg az Akadémia kiadványait, csak a saját osztálya kiadványait, kéri a jövőben ezek megküldését.

Somos András osztálytitkár a felvetett problémákkal kapcsolatosan megemlíti, hogy az 1950 évi Nagygyűlés keretében foglalkoztak a Viljamsz-féle talajművelési elmélettel, valamint a micsurini biológia alkalmazásával. Ezekkel a kérdésekkel különben az országban foglalkoznak, de nem akadémiai intézetek és így az Osztály kevéssé folyt be a munkákba. Liszenko-féle bírálattal az Agrártudományi Egyetem tanszemélyzete foglalkozott.

Soó Rezső osztályelnök az agrometeorológiai kérdésekre hívta fel az osztály figyelmét. A martonvásári intézet megalakulásával az agrometeorológiával kapcsolatos kísérletek mint önálló kísérleti csoport megfelelő támogatást fognak nyerni.

Rusznák István elnök felhívja az Elnökség figyelmét arra, hogy Lukács György elnökségi tag és Fogarasi Béla osztályelnök felszólásaikban olyan elvi jelentőségű kérdéseket vetettek fel, amelyek nemcsak a VIII. Osztály, hanem az összes osztályok munkájára is vonatkoznak és ezért ezeket a szempontokat a későbbi jelentések-nél figyelembe kell venni. A VIII. Osztály munkájában hiányolja a nagy tudományos kérdések megvitatását.

Elnökség megállapítja, hogy a VIII. Osztály nem foglalkozik eléggé a tudományág döntő fontosságú elvi kérdéseivel és tematikája nem elégíti ki a népgazdaság igényeit sem.

Manninger Rezső akadémikus bejelenti, hogy az Osztályvezetőség az új akadémikusok választására vonatkozó javaslatot az Elnökség számára megnyugtató módon fogja előkészíteni.

Határozat:

- 1./ Elnökség elfogadja az Agrártudományok Osztályának jelentését az osztálytitkár módosításaival és a javaslatokkal együtt.
- 2./ Elnökség felszólítja a VIII. Osztályt, hogy vizsgálja át az 1953 évi tematikai tervét. A témák kiválasztásánál messzebbmenően vegye figyelembe a népgazdaság döntő szükségleteit, de ugyanakkor fektessen az eddiginél nagyobb súlyt a haladó tudomány alapvető elvi kérdéseinek kutatására.

Felelős: Osztályelnök.

Határidő: 1953. január 1.

- 3./ Az Osztály készítse elő javaslatát új akadémiai levelező tagok megválasztására Alexits György elnökségi tag által felvetett szempontok szerint.

- 4./ Az Osztály bővítse ki és erősítse meg állandó bizottságait az ország kiváló szakembereivel.

Felelős: Osztályelnök.

Határidő: 1952. december 1.

- 5./ Elnök és főtitkár tegyen meg minden lehetőt az osztálytitkár tehermentesítése céljából, hogy tudományos munkája mellett főfoglalkozása az osztály vezetése legyen.

Felelős: Rusznyák István elnök és Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

.-.-.-.-.

III.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár az 1953 évi tudományos ösztöndíjak kiosztásának alapelveire vonatkozó javaslatot azzal egészíti ki, hogy az ösztöndíjprémiumra kétféleképpen lehessen pályázni:

- 1./ A pályázó december 31-ig vagy kivételesen későbbi időpontban bejelenti, hogy milyen pályatétel kidolgozásával kíván foglalkozni.
- 2./ A pályázó csak akkor jelentkezik, ha munkája olyan stádiumban van, hogy azt prémiumra alkalmasnak tartja.

Az a pályázó, aki előre bejelenti, hogy pályázni kíván segítséget kaphat az illetékes osztálytól, tanácsadás, anyagi támogatás, szükséges felszerelés formájában.

Prémiummal jutalmazandók az olyan teljesítmények, amelyeket kezdő kutató átlag egyéves munkájával elérhet.

Issekutz Béla osztályelnök helyesnek tartja a pályázat első formáját, mert az előre bejelentett munkát menetközben folyamatosan és könnyebben lehet ellenőrizni.

Javasolja, hogy olyan pályázó is kapjon ösztöndíjat, aki nagy fáradtsággal egy metodikát állít be.

Straub F. Brunó elnökségi tag felveti, hogy ha a tudományos tervek összeállítása után fogja az Akadémia a pályázatokat kiírni, ez bizonyos zavarra fog vezetni. Javasolja a pályázatokat a tudományos tervek elkészítése előtt kiírni és olyan területre, amelyet az Akadémia valamilyen szempontból fontosnak tart. Egy-egy terület legjobb munkájáért adjon az Akadémia prémiumot. A fiatalok a súlyponti kérdéseket nehezen fogják megoldani, ezért ezekre a kérdésekre ne irjanak ki pályázatot.

Lukács György elnökségi tag nagyon fontosnak tartja Straub elnökségi tag által felvetett kérdést. A pályatételek kiírásának nem szabad tulságos konkrétnek lenni, a pályatétel inkább csak egy témakört, egy komplexumot jelentsen. Előfordulhat, hogy egy témakörben 3-4 kiváló munka fog létrejönni egyes témákról, akkor ebben az irányban kell a pályatételeket fejleszteni.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár egyetért azokkal a javaslatokkal, hogy a pályatétel ne legyen egy szűkkörű feladat kitűzése. A pályatételek főcélja az legyen, hogy a fiatalokat azokra a területekre irányítsuk, amelyeket az Akadémia fontosnak tart. Az ösztöndíj-prémium pályázati témák nagyobb területet fognak megadni mozgási lehetőséggel és egy pályázatra akár 10 kutatót is jutalmazni lehet.

Ujra hangsúlyozza, hogy a főszempont az legyen, hogy ösztöndíj-prémiumot az kapjon, aki előbbre viszi a tudományt, hacsak egy kis lépéssel is és olyan témakörben, amelyik a tudomány szempontjából fontos.

Ligeti Lajos alelnök felhívja a figyelmet arra, hogy a tanszékek kapjanak egy külön kísérőlevelet a pályatételekkel kapcsolatban, hogy világosan megértsék az Akadémia szempontjait.

Rusznyák István elnök is hangsúlyozza, hogy a javaslat főcélja, hogy azokat a fiatal kutatókat csábítsuk a tudományos munkára, akik eddig nem foglalkoztak ezzel és olyan tudományágakra fordítsuk a figyelmet, amelyek hazánkban el vannak hanyagolva. Olyan munkákra, amelyek jól folynak, vagy amivel sokan foglalkoznak, semmi értelme sincs pályázatot kiírni.

Határozat:

Elnökség az 1953 évi tudományos ösztöndíjak kiosztásának alapelveire vonatkozó javaslatot főtitkár kiegészítésével elfogadja.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

IV.

Rusznayák István elnök a Magyar Tudományos Akadémia 1953 évi május hóban tartandó Nagygyűlésének tematikájával kapcsolatban közli, hogy tulajdonképpen háromféle tematikáról van szó:

- 1./ Sztálin elvtárs legújabb cikkeinek tudományos feldolgozása,
- 2./ a komplex témák bevezetésének megvitatása,
- 3./ azoknak a fontosabb tudományos eredményeknek megtárgyalása, amelyet az osztály tudományos munkájával az elmúlt évben elért.

Az első pont tematikájának kidolgozásához egy elnökségi bizottság kiküldését javasolja. Felkéri Fogarasi Béla osztályelnököt, hogy a bizottság elnöki funkcióját fogadja el. A Bizottság titkárául Juhász István osztályvezetőt javasolja.

A komplex tudományos témák megvitatására is bizottság vagy felelős megjelölését javasolja.

A harmadik témával kapcsolatosan nem tartja helyesnek a sok előadást, ne legyen a Nagygyűlés kongresszusszerű. Minden osztály tartson egy osztályülést, ahol az osztálytitkár tartsa meg beszámolóját. Az osztály eseményei keretében az osztálytitkár ismertesse az elmúlt év legfontosabb tudományos eredményeit. Az eredményekről külön előadás csak akkor legyen, ha olyan fontos eredmények születtek, amelyek megtárgyalása feltétlenül szükséges.

Lukács György elnökségi tag célszerűnek tartja, hogy az osztályok első lépésként tárgyalják meg a saját területükön felmerült komplex témákat. Az ebből összegyűjtött anyagot azután egy külön szesszió vagy későbbi nagygyűlés tárgyalja meg.

Határozat:

- 1./ Elnökség az elnök által előterjesztett 1953 évi május hóban tartandó Nagygyűlés tematikájára vonatkozó javaslatot elfogadja.
- 2./ Az első téma feldolgozása céljából jóváhagyja az alábbi bizottságot:

E l n ö k: Fogarasi Béla akadémikus,

T a g o k: Andics Erzsébet akadémikus,

Friss István,

Hevesi Gyula lev. tag,

Nagy Tamás,

Rényi Alfréd lev. tag,

T i t k á r: Juhász István.

- 3./ Elnökség megbizzza elnököt és főtítkárt, hogy a második téma előkészítésére egy bizottságra tegyenek javaslatot.

Felelős: Rusznayák István elnök,
Erdey-Gruz Tibor főtítkár.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár hivatkozik az Elnökség 1952. június 28.-án megtartott ülésén hozott határozatra, mely szerint megbízták elnököt és főtitkárt, hogy az eddig a Közoktatásügyi Minisztérium keretében működő és megszüntetett Közoktatásügyi Kiadó helyett egy új Tudományos Kiadó létesítése ügyében folytassanak tárgyalásokat. Leszögezte az Elnökség azt is, hogy ez a Kiadó a középszinvonalu tudományos munkák kiadásával foglalkozzon és ne tartozzék az Akadémiához. Az azóta folytatott tárgyalások eredményeképpen főtitkár bejelenti, hogy egy fórum sem vállalta ezen Kiadó felügyeletét. Ezért javasolja, hogy hatalmazza fel az Elnökség elnököt és főtitkárt, hogy ebben a kérdésben újra kezdjék el a tárgyalásokat abban a formában, hogy létesüljön egy új Tudományos Kiadó, amely esetleg az Akadémia felügyelete alá tartozzék. Ez esetben az új Kiadó önálló lektorátussal rendelkezne az Akadémia irányítása, ellenőrzése és bírálata mellett, tehát nem tartozna úgy az Akadémia felügyelete alá, mint az Akadémiai Kiadó. A feladatokat nagyrésztben tudományos közép-káderek végeznék el, az akadémikusok lehető tehermentesítésével.

Alexits György elnökségi tag helyesli a javaslatot és lehetetlennek tartja azt a helyzetet, hogy egy kezdő vagy középfokú káder ha ír egy komoly könyvet azt ne tudja kiadni máshol, mint az Akadémián. Nem lehet az erkölcsi súlyát sem elviselni annak a vádnak, hogy az Akadémia elszigetelten dolgozik, nem törődik a közép-káderekkel, holott kötelessége ezeket segíteni. Az Akadémiának annyi legyen a feladata az új Tudományos Kiadóval szemben, mint a Népművelési Minisztériumnak a Művelt Nép népszerűsítő kiadványaival szemben. Mint a főtitkár javasolta adja meg az Akadémia az új Tudományos Kiadónak az irányítást, bírálja meg a kiadási tervét elvi szempontból és gyakoroljon felügyeletet a pénzügyi és egyéb technikai téren való működése felett. Ha ez a Kiadó jól fog működni, emelni fogja az akadémiai kiadványok színvonalát is.

Határozat:

- 1./ Elnökség úgy határoz, hogy a középszinvonalu tudományos munkák kiadására egy új Tudományos Kiadó felállítása feltétlenül szükséges.
- 2./ Elnökség felhatalmazza elnököt és főtitkárt, hogy az előterjesztett javaslat értelmében folytassanak tárgyalásokat az új Tudományos Kiadó felállítása céljából.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

VI.

Soó Rezső osztályelnök a Központi Botanikus Kert szervezésének előkészítésére Elnökség elé terjesztett javaslatához hozzáfűzi, hogy a Biológiai Tudományok Osztálya 1951 óta foglalkozik ezzel a kérdéssel, kiküldött egy bizottságot, ankétan megvitatta a problémákat és Budapest Székesfőváros Területrendező Intézetével együttműködve jelölték ki a Hűvösvölgyben a javasolt komplexum részére a területet. A Bizottság elkészült a központi kutató intézetek költségvetésével is. Az összes beruházás oca 140 millió forintot jelent, mely 12 évre oszlik meg.

Fogarasi Béla osztályelnök felveti, hogy a javaslat címe nem helyes. A javaslatban nemcsak egy Központi Botanikus Kert szervezéséről van szó. A címnek az egész komplexumot ki kell fejeznie.

Határozat:

Elnökség a Központi Botanikus Kert szervezésének előkészítésére vonatkozó javaslatot elfogadja azzal, hogy a szervezési munkálatok folyamán a jövőben mindenütt "KÖZPONTI BIOLÓGIAI KUTATÓ TELEP ÉS BOTANIKUS KERT" elnevezés szerepeljen.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár
és Soó Rezső osztályelnök.

VII.

Alexits György, a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság titkára bejelenti, hogy az 1953 évi terv alapján elfogadott és 1953. július 31-ig leadott kéziratok biztosan meg fognak jelenni az 1953-as évben. Az 1953. július 31. után beadott kéziratok valószínűleg át fognak tolni 1954 évre.

Javasolja amennyiben valamely tervbevett kiadvány nem készül el 1953.VII.31-ig, a felszabadult papirkerettel ne az osztályok rendelkezzenek, hanem az Elnökség határozza meg, hogy azt mire fordítja. Amennyiben az osztályok pótlólag be akarnak venni a tervbe újabb kiadványokat azt csak akkor tehetik meg, ha ugyanakkor megvizsgálják, hogy mely másik kiadványuk kiadását halasztják el a következő évre.

A továbbiakban javasolja, hogy új folyóirat megindításánál is hasonlóan járjon el az Elnökség. Ha egy tervezett folyóirat nem jelenik meg, a felszabadult papir felett az Elnökség döntsön. Például 1953-ban nem indul meg az I.Osztály tervében szereplő Acta Litterarum et Artium, helyette a II.Osztály javaslatára Elnökség adjon engedélyt egy Művészettörténeti Acta megindítására.

1953-ban lesz Simonyi Zsigmond születésének századik évfordulója. Az I.Osztály cbből az alkalomból Simonyi Emlékkönyv

kiadásának engedélyezését kéri. Alexits György titkár javasolja, hogy az Elnökség elvileg hagyja jóvá a Simonyi Emlékkönyv kiadását azzal, hogy az I.Osztály tegyen javaslatot arra, hogy ehelyett melyik 1953-ra tervezett könyv kiadását kívánja későbbi időpontra halasztani.

Fogarasi Béla osztályelnök és Lukács György elnökségi tag felvetik az I.Osztály felé, hogy a Simonyi Emlékkönyvet a megfelelő nivón ki tudja-e az osztály adni. Amennyiben nem, úgy javasolják Simonyi emlékére az Osztályközlemények egy külön számát 5-6 kiváló dolgozattal kiadni.

Ligeti Lajos alelnök megemlíti, hogy az Acta Linguistica is egy számát Simonyi Zsigmond emlékének szentelhetné.

Rusznayk István elnök javasolja az I.Osztály Vezetőségének, hogy a következő szempontokból nézze meg az Emlékkönyv anyagát:

a./ Olyan-e az összegyűjtött anyag tartalma, amellyel bátran ki lehet állni, mint Emlékkönyv anyaggal. Amennyiben igen, akkor jelölje meg az Osztályvezetőség, hogy helyébe melyik másik könyv kiadását halasztja el.

b./ Felhasználható-e az anyagnak legalább egy része az Osztályközlemények számára.

Határozat:

- 1./ Az időre el nem készült kiadványok miatt felszabadult papirkeret felett a jövőben az Elnökség rendelkezik.
- 2./ Amennyiben az osztályok pótlólag be akarnak venni a tervbe újabb kiadványokat, azt csak akkor tehetik meg, ha ugyanakkor megvizsgálják, hogy mely másik kiadványuk kiadását halasztják el a jövő évre.
- 3./ Elnökség az Acta Litterarum et Artium kiadását az I.Osztály 1953 évi tervéből törölte.
- 4./ Elnökség hozzájárul a II.Osztály Művészettörténeti Actája kiadásához az 1953 évi Acta Litterarum et Artium papirkerete terhére kb. évi 30 iv terjedelemben.
- 5./ Az I.Osztály Simonyi Zsigmond születésének századik évfordulójára felemelt példányszám-ban adja ki Osztályközleményét "Simonyi Emlékszám" címen. Ez egy rendkívüli szám legyen, díszesebb kiadásban.
Elnökség Simonyi Emlékkönyv kiadását csak akkor tartja indokoltnak, ha minden biztosíték megvan arra, hogy ez az Emlékkönyv nemzetközi

szempontból is reprezentatív tudományos mű lenne.

I. Osztály a fentiek alapján elkészített új javaslatát 1953. január 1-ig terjessze az Elnökség elé.

Felelős:

Határozat 1-4 pontjáért

Alexits György, a KFB titkára,

Határozat 5 pontjáért

Németh Gyula osztályelnök.

.....

Fogarasi Béla osztályelnök kifejti, hogy általában az Akadémia Osztályközleményei mellett, hogy igen értékes szakeredményeket közölnek igen gyakran nyersanyag benyomását teszik.

Javasolja az Osztályközlemények széles körben való terjesztését. E célból az egyes számoknak bizonyos profilt kell adni. Az Osztályközleményeknek belső és külső tekintetben is meg kell adni a formát. Helyes, hogy minden számban legyen egy elvi, módszertani kérdést tárgyaló cikk is. A komplexutatók való törekvés szempontjából publikációink nemcsak a szakemberek egy szűk körét kell, hogy érdekeljék.

Hevesi Gyula elnökségi tag is az Osztályközlemények felélénkítését javasolja, hogy azok olvashatóbbakká váljanak. A VI. Osztály az Osztályközleményekben részletesebben kívánja ismerettni az osztály munkáját, problémáit és vitát kívánnak provokálni. Ez azért valósítható meg nehezen, mert az Osztályközlemények megjelenése olyan hosszú ideig tart, hogy közben a dolgok elvesztik aktualitásukat.

Felveti azt a kérdést, hogy nem kellene-e az Akadémiai Értesítőt olyan központi tudományos lappá átalakítani, hogy azt széles tudományos körök is olvassák. Az Értesítő egy olyan komolyan szerkesztett lap legyen, amelyből a magyar tudományos élet megnyilvánulásairól mindenki tudomást szerezzen.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár néhány részletkérdésre tér ki:

Októbertől kezdve az Akadémiai Kiadó biztosítani tudja, hogy az osztályok közleményei a kézirat beadásától számítva három hónapon belül meg fognak jelenni. Kéri az osztályelnököket, amennyiben ez nem következne be, azonnal jelentsék a KFB előadójának, Galambos Mihálynénak. Egyetért azzal a javaslattal, hogy az Osztályközleményeket a szakemberek szélesebb köre számára olvashatóbbá kell tenni.

Az Akadémiai Értesítőnek nagy tudománypolitikai folyóíráttá való átalakítását a szűkebb elnökség meg fogja vizsgálni.

./.

Rusznák István elnök: Az Akadémia folyóirataira vonatkozó profilizációs javaslat helyes és kívánatos, de gyakorlatilag a jelen pillanatban még megoldhatatlan, különösen az Actáknál. Bizonyos profilizozott számok megjelentetését meg kell tervezni, de közben jelenjenek meg nem profilizozott számok is.

Határozat:

- 1./ Elnökség megbizsa Főtitkárt, intézzen egy körlevelet az Acták és Osztályközlemények szerkesztőségeihez, hogy tervszerűbben végezzék munkájukat, Fogarasi osztályelnök javaslatai értelmében.
- 2./ Az Akadémiai Értesítő profiljának ujjaalakítása kérdését a szűkebb elnökség vizsgálja meg.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.
Határidő: 1952. december 31.

VIII.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár kívánatosnak tartja, hogy a tudományok doktora és a tudományok kandidátusa címmel rendelkezők ezt a fokozatot használják is. Ismertebbé kell tenni a tudományos fokozatokat. Javasolja, hogy hassunk oda, ha valaki előadást tart és tudományos címmel rendelkezik, az mindig fel legyen tüntetve.

Felveti a kérdést, hogy kívánatos-e a tudományos fokozatokra hivatalos rövidítést bevezetni, mert már most is különféleképpen rövidítik.

Alexits György elnökségi tag javasolja, hogy az Akadémia kívánja meg és hívja fel azoknak a kiadóknak a figyelmét, amelyeknél akadémikusok publikálnak, hogy az "akadémikus, Kossuth-díjas" címet a könyv címlapján tüntessék fel.

Javasolja továbbá, hogy az Akadémia ünnepélyes rendezvényein - ha nem is utasításként - kívánja meg tagjaitól a Kossuth-díj jelvénynek, esetleg egyéb kitüntetésnek is a viselését. Meghívókra ilyen esetekben vezessék rá, hogy az Elnökség kéri a kitüntetések viselését.

Határozat:

- 1./ Elnökség hasson oda, hogy akadémikusaik használják az "akadémikus" és "Kossuth-díjas" címet.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

- 2./ Elnökség és az osztályok hassanak oda, hogy a tudományos fokozattal rendelkező szakemberek a napi életben és kiadványaikon is tüntessék fel tudományos fokozatukat.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár,
Osztályelnökök.

- 3./ Elnökség nem tartja helyesnek bármely fokozat rövidítését.

- 4./ Főtitkár hívja fel a különböző kiadók figyelmét a 2./ pont alatti határozatra.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

- 5./ Elnökség és az osztályok ünnepélyes rendezvények alkalmából a meghívókon tüntessék fel, hogy megjelenéskor kérik-e a kitüntetések viselését.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár
Osztályelnökök.

IX.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár tájékoztatja az Elnökséget arról, hogy az utóbbi időben az akadémikusok részéről többször merült fel panasz gépkocsihiány miatt.

Javasolja, hogy a jövőben a gépkocsikat kizárólag akadémikusok és akadémiai levelező tagok vehessék igénybe, egy kocsit pedig a Hivatal dolgozói részére kell fenntartani, sürgős hivatali teendők elvégzésére.

Határozat:

Elnökség úgy határoz, hogy 1952. november 15-től kezdődőleg az Akadémia csak az akadémikusok és az Akadémia levelező tagjainak bocsát gépkocsit rendelkezésére. Egy gépkocsit pedig a Hivatal dolgozói részére tart fenn, sürgős hivatali teendők elvégzése céljából.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

X.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár az élettani és ezzel rokon kutatások területén a pavlovi szemlélet érvényesítésének előmozdítására és ellenőrzésére Akadémiai Elnökségi Pavlovi Bizottság felállítására terjeszt javaslatot az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség az Akadémiai Pavlovi Bizottságot a következő összetétel szerint jóváhagyja:

Elnök: Hetényi Géza akadémikus,

Tagok: Fogarasi Béla akadémikus,
Lissák Kálmán levelező tag,
Bálint Péter egyetemi tanár, a tudományos
kandidátusa,
Molnár Imre, a Gyermeklélektani Intézet
igazgatója,
Zádor Imre főorvos,

Titkár: Zádor Imre főorvos.

Felelős
kiértésért: Rusznyák István elnök.

.....

Erdey-Gruz Tibor főtitkár tájékoztatja az Elnökséget arról, hogy az 1957. évi közgyűlésen új tagok választására kerül sor. Felkérte az osztálytitkárokat, hogy a következő hónap folyamán tartandó osztályüléseken tájékozódjanak arról, hogy kik jöhetnek számításba az egyes területeken. Hangsúlyozza, hogy egyelőre nem jelölésről van szó, hanem csak előzetes tájékozódásról.

Határozat:

Elnökség a bejelentést tudomásul veszi.

.....

Erdey-Gruz Tibor főtitkár a Magyar Tudományos Akadémia Tihanyi Biológiai Kutató Intézete Tudományos Tanácsának kibővítésére javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség Vályi-Nagy Tibor debreceni egyetemi tanárt a Magyar Tudományos Akadémia Tihanyi Biológiai Kutató Intézete Tudományos Tanácsának tagjává választotta.

Felelős: Rusznyák István elnök.

.....

Erdey-Gruz Tibor főtitkár bejelenti, hogy az elmúlt elnökségi ülés óta a következő akadémiai tagok tartottak székfoglalót:

./.

Kelet: N é v .

Székfoglaló tárgya.

1952.

- IX.12. Erdey László lev.tag Vizsgálatok egy új világító indikátorral kapcsolatban.
- X. 3. Szabó Zoltán lev.tag Átmeneti fémek olvadáspontja.
- X. 24. Gerecs Árpád lev.tag Adatok Fries-átrendezéshez.
- X.24. Vargha László lev.tag Polyhidroxi-vegyületek epimerizációja.
- X. 30. Kotlán Sándor r.tag Fejlődéstani és építő genetikai vizsgálatok a juhok coccidiosisáról.
- XI. 4. Széchy Károly lev.tag Ujszerű hidfők tervezési és építési feladatai.

Határozat:

Elnökség felhatalmazza VI., VII. és VIII. Osztály elnökét, hogy

- Széchy Károly levelező tagnak,
- Erdey László " "
- Gerecs Árpád " "
- Szabó Zoltán " "
- Vargha László " " és
- Kotlán Sándor rendes tagnak

a legközelebbi osztályülésen Elnökség megbízásából az Akadémia oklevelét adják át.

Felelős: Mihailich Győző osztályelnök,
Schulek Elemér " "
Manninger Rezső akadémikus.

Schulek Elemér osztályelnök a Kémiai Tudományok Osztályán felmerült problémát terjeszti Elnökség elé. A tudósok tehermentesítés céljából kaptak néhány állást tudományos és adminisztratív segéd-erőkre. Egyes intézetekben egyre inkább olyan jelek mutatkoznak, hogy ezek az állások átalakulnak tanszéki állásokká. Kötelezni akarják az önálló kutatókat is bizonyos kötelező oktatóóra betartására. A tudományos kutatók mellé besorolt laboránsok is lassan úgy lesznek besorolva, hogy ők más egyetemi munkát is kötelesek lesznek elvégezni.

A másik probléma a külföldi könyv-és folyóiratok megrendelése. A Közoktatásügyi Minisztérium ezeket a megrendeléseket csak formálisan intézi és ezért felveti a kérdést, nem lehetne ezt az Akadémián keresztül lebonyolítani.

Soó Rezső osztályelnök Schulek Elemér osztályelnök bejelentését még azzal egészíti ki, hogy az Akadémia által adott állásokra ki-nevezetteket még más intézetekbe is áthelyezik az Akadémia tudta nélkül.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár közli az Elnökség tagjaival, hogy Schulek Elemér és Soó Rezső osztályelnökök által említett kutatói állásokkal valóban bonyodalmak vannak. Ezek a státusok csak adminisztrációs nehézségek miatt kerültek a Közoktatásügyi Miniszterium státusába és már megtették a szükséges lépéseket, hogy ezeket az Akadémia státusába tegyék át. Azonban nem helyes, ha a kutatók elszakadnak a tanszéktől. Helyes ha oktatnak, de helyette másik oktató személyzet állítandó be ugyanannyi idővel kutatási munkára.

Tájékoztatja az Elnökséget arról, hogy a külföldi folyóiratokra az Országos Tervhivatal egy rendeletet készít elő. A Tervhivatal meg fogja állapítani, hogy mely folyóiratok behozatala feltétlenül szükséges. Nem tartja helyesnek, hogy a tanszékek külföldi könyvbeszerezéséről az Akadémia gondoskodjon.

Határozat:

Elnökség úgy határoz, hogy átmeneti időre az Akadémia Hivatala az akadémikusok külföldi könyvrendelésének szükségességét igazolja.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

K.m.f.